

Dr. Jožef Križan.

(Sestavil Fr. S. Lekše.)

Slovenci se nikakor ne sramujemo stopiti na prizorišče zgodovine. Zakaj v razmerju našega malega števila se ponašamo z mnogimi možmi, ki so izvrstni v vsaki znanstveni stroki. In sicer bogatijo s svojim znanjem ne samo slovensko knjigo, temveč tudi slovstvo drugih plemen in narodov; vzgajajo ne samo slovensko mladino, ampak s svojim „uma svitlim mečem“ kažejo pot do blaginje in prosvete tudi sinovom, katerih ni povila mati Slovenka. In takšen mož, neutrujen na polju šolstva in slovstva, je dr. Josip Križan, ki ti ga kaže slika.

Lepa je bila slovesnost dne 1. listopada lanskega leta v Varaždinu, kakor poroča v „Hrvatskem Učitelju“ ¹⁾ g. L. Zima. Dovršil je namreč profesor g. dr. J. Križan 25 letnico svojega učiteljevanja. Lepa leta, polna truda, kar je priznal tudi profsorski zbor ter mu častital s šolsko mladino. Vendar to ni toliko vzrok, da priobča ta list sliko in življenjepis

¹⁾ Gl. štev. 21., kjer je v kratko popisano delovanje in življenje dr. J. Križana. Kot negdašnjega učenca so me razveselile te črtice, zato jih popolnujem v slovenščini s tem, kar sem sam videl, slišal, bral in kar imam iz zasebnih pisem učenega gospoda negdašnjega profesorja. Pis.

„DOM in SVET“ 1894, št. 4.

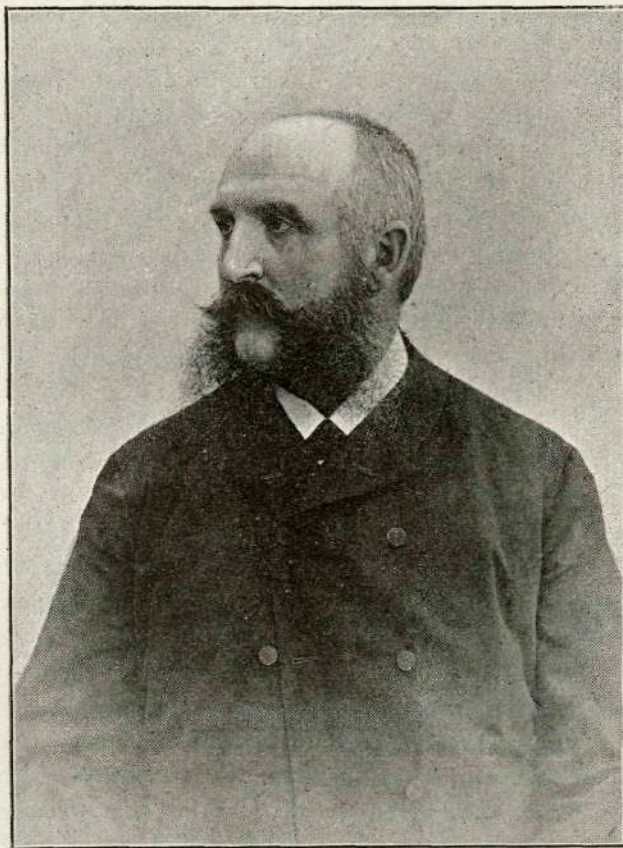
dr. J. Križana, marveč njegovo književno delovanje v slovenskem in hrvaškem jeziku.

Dr. Jožef Križan se je rodil dne 31. grudna leta 1841. v župi sv. Križa na Murskem polju, med zelenkasto Muro in osojnimi griči Slovenskih goric. Kakor je bila poprej navada na

kmetih, dali so Jožefa že pozno v domačo šolo. Ko opazijo njegovi učitelji, da je bistre glave, nagovoré roditelja njegova, da ga dasta v šolo. Leta 1854. pride v Radgono v nemško šolo. Dasi ni znal nemškega jezika, vendar je dobro dovršil šolo v Radgoni, in nato vstopi leta 1855. v prvi gimnazijski razred v Varaždinu. Tu je tudi dokončal gimnazijske študije l. 1863. in napravil izpit zrelosti z dobrim uspehom. Da bi ustregel starišem, vstopi v bogoslovje v Mariboru, v katerem pa ostane samo dva meseca, ne izmrznje do stanú,

ampak zato, da bi se popolnoma udal učenju, katero je ljubil najbolj. To kaže njegovo življenje, ker — kakor piše njegov prijatelj na veliki šoli v Belemgradu, L. Zima — vseh sedemnajst let, katera sta bila skupaj, „ni izostao od sv. mise i propovjedi niti od javnoga ophoda.“ ¹⁾ Iz bogo-

¹⁾ Glej „Hrvatski Učit.“ štev. 21., str. 335.

Dr. Jožef Križan. (Po fotografiji.)